

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Op weg met verhalen - 2024-25 thema 4 **Toekomst**

les 4 - middenbouw

Lily Mulder

Vrijheid is het waard om gevierd te worden, maar welke vrijheid bedoelen we dan? Kun je vrijheid vanuit slavernij samen vieren, ook al ben je zelf geen slaaf geweest?

Het verhaal van Kwakoe laat de leerlingen kennis maken met de vreselijke waarheid over slavernij. Op 1 juli 1863 werd de slavernij in Nederland afgeschaft, na eeuwenlange onderdrukking en ongelijkheid. Hoe is het om buitengesloten te worden? Dit ervaren de leerlingen zelf tijdens een spel. Ze leggen daarna een link met de situatie van de tot slaaf gemaakten en slavernij in de tijd van nu. Waren de tot slaaf gemaakten echt vrij en kan iedereen Keti Koti vieren?

Door na te denken over hoe vrijheid ervaren kan worden en meer te weten over de achtergrond van Keti Koti kan dit feest uitgroeien tot een vrijheidsfeest voor iedereen.

Doelstelling

De leerlingen kennen de oorsprong en geschiedenis van Keti Koti en het beeld Kwakoe.

De leerlingen denken na over vrijheid vanuit slavernij en hun eigen gevoel van vrijheid.

De leerlingen bedenken manieren om het vrijheidsfeest Keti Koti te vieren.

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Benodigdheden

- afbeelding van het standbeeld Kwakoe (op digibord of print van bijlage)
- post-its
- stroken stof, gekleurd vilt of papier, pijpenragers, schaar, lijm, vulmateriaal (verwerking 1)
- houten plank of vel papier, verf of viltstiften (verwerking 2)

De eerste stap

Ritueel

Bij deze les past het ritueel haka omdat dit ritueel de leerlingen laat beseffen dat ze zichzelf mogen zijn. Jij en ik zijn vrije mensen. Een ander kan niet jou als zijn of haar eigendom zien.

Spreid het witte kleed op de grond.

Maak met de leerlingen een wijde kring om het kleed. Laat de leerlingen 'stevig staan'.

Een persoon start de haka door vanuit de stilte driemaal in de handen te klappen.

Beweging:

Strek de armen naar beneden, spreid de vingers.

Draai het bovenlichaam naar elkaar en strek je armen uit.

Draai terug, kijk naar boven, strek je armen naar boven met open handen.

Armen met gebogen ellebogen langs het lichaam.

Stampen driemaal op de grond: links, rechts, links.

Draai een rondje om je as.

Sta stil, wees stil.

Leg de armen gekruist over de borst/het hart.

Zeg:

Hier sta ik!

En daar ben jij!

Wie is hier of daar?

Dat ik dingen ontdek over het leven en God!

Zorg dat er duidelijk plezier wordt gemaakt tijdens het spelen van het spel. Zodra er een leerling met een blauwe spijkerbroek aan moppert of niet op de juiste manier blijft staan, corrigeer je die, waarna je gelijk verder gaat met het spel.

Na een tijdje stop je het spel en vraag je eerst de leerlingen met wie je het spel speelde hoe ze het vonden. Pas daarna vraag je het aan de leerlingen met blauwe spijkerbroek, terwijl ze nog steeds stil staan met hun armen over elkaar.

Stel vragen als:

- Hoe voelde je tijdens het spel?
- Waarom mochten leerlingen met een blauwe spijkerbroek aan niet meedoen? Hoe vind je dat?
- Wat vind je van de mogelijkheid om snel je spijkerbroek uit te trekken?
- Wie bepaalde eigenlijk wie wel of niet mee mocht doen?
- En wat zou er anders zijn wanneer deze persoon had gezegd dat niet leerlingen met blauwe spijkerbroeken niet mee mochten doen, maar leerlingen met een donkere huidskleur?

Vertel:

Een paar honderd jaar geleden gebeurde er in de wereld iets verschrikkelijks. Toen werden in Afrika mensen met een donkere huidskleur gevangen genomen en verkocht. Die mensen werden tot slaaf gemaakt. (Peil kort welke kennis aanwezig is over het woord slaaf, slavernij.)

Mensen met een blanke huidskleur vonden zichzelf veel beter en belangrijker. Ze vonden het normaal mensen met een donkere huidskleur te verhandelen alsof ze een pak suiker of een zakje aardappelen waren. Veel tot slaaf gemaakte mensen werden in schepen geladen en naar Amerika gebracht. Daar werden ze op de markt te koop aangeboden. Veel tot slaaf gemaakte mensen werden door blanke boeren gekocht en moesten mee om hard te werken op hun boerderijen. Ze moesten koffiebonen plukken of suikerriet oogsten. Ze kregen er geen geld voor. En wie protesteerde kreeg klappen met een zweep. Een mens die tot slaaf gemaakt was, was niet de baas over zichzelf.

Wacht rustig reacties van de leerlingen af. Bevestig hun eventuele verontwaardiging.

Bekijk het filmpje over slavernij van het Kura Hulanda museum (groep 4 of 5) of de *Zandanimatie* over de geschiedenis van Suriname (tot 2.55 min., groep 5 of 6) Zie voor beide filmpjes de Beeld- en digitips.

Op weg...

Na de haka verdeel je de groep in tweeën. De leerlingen met bijvoorbeeld een blauwe spijkerbroek aan gaan op een rijtje aan de zijkant staan. Ze moeten stil staan met hun armen over elkaar en mogen niets zeggen. Met alle andere leerlingen ga je een spel spelen.

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Kern

Laat de afbeelding van het beeld Kwakoe op het digibord zien (zie bijlage 1). Of zet het op een plek waar de leerlingen het kunnen zien tijdens het verhaal.

Lees het verhaal Kwakoe voor (bijlage 2).

Na het verhaal mogen de leerlingen eerst mondeling reageren. Daarna schrijf je op een groot vel papier aan de linkerkant het woord 'slavernij' en aan de rechterkant het woord 'Keti Koti'.

Laat de leerlingen nu op kleine post-its woorden/zinnen schrijven en rondom de woorden plakken. Zo ontstaan twee woordwebben.

Stel daarna de vraag wat de opdracht van het begin van de les te maken heeft met slavernij. Herkennen de leerlingen iets van onrecht en uitsluiting? Benoem in het gesprek dat mensen verkocht werden door andere mensen en laat de leerlingen nadenken waarom dit gebeurde.

Maak de link naar de tijd waarin we nu leven. In sommige landen worden kinderen aan het werk gezet omdat hun ouders niet voldoende geld verdienen. Deze kinderen kunnen niet naar school, ze moeten werken.

- Wat vind jij? Zijn deze kinderen moderne slaven? Waarom wel/niet?
- Wat kunnen 'grote mensen' doen aan dit probleem? Zou jij ook iets kunnen doen?

Vertel dat Unicef gezinnen helpt. Ze geven dan een beetje geld. Kinderen moeten soms nog wel een halve dag werken maar kunnen dan 's middags naar school. Soms gebeurt het dat jonge mensen wordt verteld dat ze in een ander land goed werk kunnen krijgen en daarmee veel geld kunnen verdienen. Maar als ze in dat andere land komen, klopt het niet. Ze worden opgesloten in een fabriek en moeten lange dagen werken voor alleen een klein beetje eten of heel weinig geld. Ook dit noemen we moderne slavernij.

Asha en Jayden gaan met hun familie Keti Koti vieren, het feest van de gebroken ketenen. Maar zij zijn geen slaven meer.

- Waarom vieren ze tóch dat feest?
- Betekent vrijheid voor iedereen hetzelfde?

Verwerking

Maak je eigen vrijheidsvogel

In Suriname vliegen veel van de mooiste vogels. Mensen die tot slaaf gemaakt waren, wilden net als die vogels wegvliegen, hun vrijheid tegemoet. Sommigen dachten dat de ziel na hun dood in de vorm van een vogel naar Afrika terug zou vliegen, terug naar de voorouders.

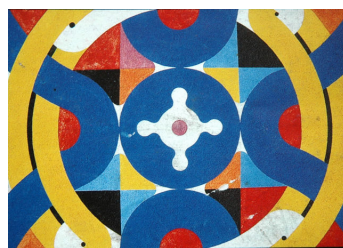
Maak een vrijheidsvogel van geruite pangi stoffen. Pangi is een Surinaams woord voor een doek die als kledingstuk wordt gedragen. Het is meestal een felgekleurde geruite katoenen stof. Vaak versierd met figuren en borduursels. Op Keti Koti dragen mensen zo'n doek om hun voorouders die voor vrijheid hebben gevochten te eren.

Hoe je een vrijheidsvogel kunt maken, is te zien in de hand-out op de website van het Wereldmuseum Amsterdam:

<https://amsterdam.wereldmuseum.nl/nl/zien-en-doen/thuisactiviteiten/je-eigen-vrijheidsvogel>

Maak een tembe

In de slaventijd vluchtten sommige tot slaaf gemaakte mensen het oerwoud in. Diep in het oerwoud kwamen ze samen en bouwden ze dorpen. Daar waren ze vrij. Ze werden de Marrons genoemd. De Marrons hebben hun geschiedenis telkens doorverteld aan hun kinderen.

Dat deden ze niet alleen met woorden. Ze maakten ook tembe's.

Een tembe is een soort houten schild met daarop verschillende vormen geschilderd in allerlei kleuren.

Iedere vorm en iedere kleur heeft een betekenis:

- blauw staat voor water en de hemel
- groen voor de natuur
- geel voor geluk en de zon
- rood voor kracht en energie

Schilderij op hout

Keti Koti knutsel-feest op NPO Zappelin

www.youtube.com/watch?v=10QHA3E-mvU

Geef de leerlingen een houten plank of een vel wit papier. Daarop maken ze een tekening van geometrische vormen die ze inkleuren met verschillende kleuren. Of zet een geometrische afdruk met behulp van

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

mat vernis over op de houten plank, waarna de vorm wordt ingekleurd met verschillende kleuren.

Bespreek na afloop wat de symbolen en de kleuren betekenen in iedere tembe.

De tembes kunnen gebruikt worden tijdens de verdiepingsles bij het vieren van Keti Koti.

Tableau vivant

Verdeel de leerlingen in kleine groepjes (max. drie leerlingen per groep). Geef elk groepje de opdracht om verschillende stadia van slavernij uit te beelden:

1. gevangen en geketend
2. hopeloos en vernederd
3. hoopvol en vrij

Voor het vervolg is het handig om de woorden bijvoorbeeld op het digibord op te schrijven. Laat de groepen kort nadenken en uitproberen hoe ze dit willen uitbeelden. Verdeel de groepen in de ruimte (een open ruimte zonder meubilair is fijn) en laat ze tegelijk, in stilte, uitbeelden als deze woorden genoemd worden (wellicht is het handig om een geluidje te gebruiken als begin- en eindsignaal).

Wissel de woorden steeds af en laat geen lange 'pauze' vallen. Sluit af met het uitbeelden van de woorden 'hoopvol en vrij'.

Eventueel kan elk groepje één stadium naar keuze uitbeelden voor de hele groep. Als hiervan een foto gemaakt wordt, kan deze gebruikt worden bij het vieren van Keti Koti zoals in de verdieping beschreven is.

Bespreek de ervaringen van de leerlingen na afloop.

- Hoe was dit om te doen?
- Welk stadium was moeilijk of gemakkelijk om uit te beelden? Hoe komt dat denk je?

De laatste stap

Laat de leerlingen lekker dansen op muziek die tijdens Keti Koti te horen is (zie *Caribbean Music* bij Beeld- en digitips).

Sluit af met de haka.

Verdieping

In een volgende les wordt dieper in gegaan op het Keti Kotifeest.

Bekijk het fragment van het Jeugdjournaal over het Keti Kotifeest (zie Beeld- en digitips) en vraag de leerlingen in tweetallen op te schrijven wat ze nu weten van het vieren van Keti Koti. Inventariseer wat er opgeschreven is (op het digibord) en bespreek wat er bijzonder is aan het feest.

In het filmpje wordt ook een stukje geschiedenis van Nederland genoemd waar we nu anders naar kijken.

Laat de leerlingen op enkele van de volgende stellingen reageren. Bij JA gaan de leerlingen staan, bij NEE blijven ze zitten, ze moeten hun keuze kunnen toelichten; ja, want..., nee, omdat...

- Ik zou het Keti Kotifeest graag willen vieren.
- Keti Koti kan alleen gevierd worden door nazaten van de tot slaaf gemaakten.
- Er zou een speciale vlag moeten komen voor het Keti Kotifeest die iedereen kan ophangen.
- Iedereen in Nederland moet het Keti Kotifeest vieren.

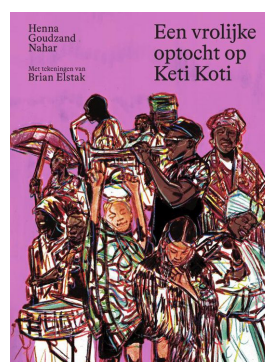
Bespreek tenslotte op welke manier er in de klas/op school Keti Koti kan worden gevierd. (Denk hierbij aan muziek, eten, kleding en herdenken.)

Gebruik de filmpjes *Keti Koti* of *Keti Koti 2023* bij Beeld- en digitips ter inspiratie. De gemaakt tembes en/of foto's van het tableau vivant en muziek (zie Laatste stap) zijn hierbij ook goed te gebruiken.

Als er leerlingen in de groep bekend zijn met Keti Koti dan kunnen die ook ingezet worden als inspiratiebron. Verdeel de taken: Wie maakt een uitnodigingskaart of poster? Wie regelt het eten? Wie de muziek?

Maak er een feest voor iedereen van!

Prentenboeken en jeugdliteratuur

Een vrolijke optocht op Keti Koti

Hanna Goudzand Nahar, Brian Elstak (ill.)

Van Holkema & Warendorf/
Unieboek Het Spectrum, Amsterdam (2023)

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Vier Keti Koti mee!

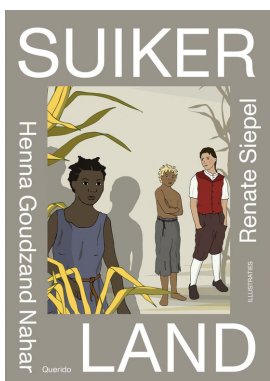
Als Bas hoort dat zijn vriendin Jume naar Suriname gaat, wil hij dolgraag mee. De dorpen van Jumes familie in Suriname, heeft ze hem verteld, zijn heel speciaal. In een van de dorpen komen elk jaar bijzondere dieren langs en in het andere dorp is een kreek met water zoals weinig mensen dat eerder hebben gezien. Maar Jumes reis naar Suriname heeft nog een andere reden. Zij, haar moeder en oma worden samen honderd jaar. Wat nog belangrijker is: Jume gaat met haar beide oma's kleren maken voor Keti Koti. Dat is het feest om te vieren dat de slavernij is afgeschaft. Dat in veel landen niemand meer gevangen wordt gehouden en gratis hoeft te werken voor iemand anders. Eenmaal terug in Nederland willen Bas en Jume alles uit de kast halen om van de Bigi Spikri-optocht van Keti Koti een nog groter succes te maken. Zal het hen lukken?

Bij dit boek is ook een lesbrieff gemaakt door De leukste kinderboeken.

https://www.de-leukste-kinderboeken.com/sites/default/files/lesbrief/lesbrief_een_vrolijke_optocht_op_keti_koti_dlk_bovenbouw.pdf

Suikerland

Hanna Goudzand Nahar, Renate Siepel III.
Querido, Amsterdam (2023)

De Afrikaanse Esi, haar broertje en hun slaaf Lano worden in het dorp door twee mannen ontvoerd en naar de kust gebracht, waar een slavenschip wacht. De kinderen worden samen in het ruim opgesloten en komen terecht op een suikerplantage aan de andere kant van de oceaan. Daar moet Esi een bezemkamer delen met

Jantje, zoon van een Amsterdamse opzichter en een zwarte vrouw. Als Esi geheimen over Jantje te weten komt die zijn leven op stelten zetten, kunnen ze niet anders dan een vluchtplan bedenken.

Suikerland wil aan kinderen vertellen hoe mensen in slavernij leefden. Zowel de Afrikaanse als de Europese geschiedenis van slavernij zijn deel van het verhaal.

Beeld- en digitips

Slavernij - eropuit - museum Kura Hulanda

Een filmpje over het Kura Hulanda museum waarin slavernij wordt uitgelegd, voor kinderen rond 7 jaar.
www.youtube.com/watch?v=szQG_OjW1RA

Zandanimatie

Filmpje van het Wereldmuseum Amsterdam (voorheen Tropenmuseum) over de geschiedenis van Suriname.
www.youtube.com/watch?v=ZhJsK6-hu7Q

Kinderen vieren het einde van de slavernij

Jeugdjournaal
www.youtube.com/watch?v=jKcUNM0WI8k

Keti Koti

Wereldmuseum Berg en Dal (voorheen Afrika museum)
Op verschillende plekken in Nederland wordt de afschaffing van de slavernij gevierd. In het Wereldmuseum in Berg en Dal wordt dit elk jaar gedaan. Mooie beelden van het vieren van Keti Koti.
www.youtube.com/watch?v=jFZN1SNgCzc

Keti Koti 2023

Deze video geeft een indruk hoe het Keti Kotifestival in Utrecht gevierd wordt.
www.youtube.com/watch?v=_e7oqCZmehs

Caribbean Music Happy Song

Caribbean Music 2018
www.youtube.com/watch?v=HKI9duoldEo

Kunst

Laat een slavernijmonument zien op het digibord.

Vlucht en verzet

Patricia Kaersenhout
Griftpark, Utrecht (2023)
<https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenkunst/slavernijmonument-in-het-utrechtse-griftpark>

De vliegende mensfiguren op de zuilen komen uit een Caribische slavenlegende. Die vertelt dat tot slaaf gemaakte mensen stopten

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

met zout eten omdat ze dachten dat ze zo lichter werden en konden terugvliegen naar Afrika. Daarmee staan ze symbool voor de kracht van verbeelding. Iemand kan je lichaam gevangen nemen, maar in verbeelding kun je jezelf altijd vrijdenken.

Het kunstwerk bevat veel symboliek. Zo heeft het de vorm van de boeg van een schip. Onder de verhoging zitten 20.000 kaurischelpen verstopt in het beton. Dat is de prijs voor een tot slaafgemaakt mens op de slavenmarkt. Deze schelpen zitten onder het podium, dat doet denken aan een veilingblok, de plek waar mensen geveild werden.

De inhammen aan de zijkant van het monument hebben de exacte maten van de ruimte die tot slaafgemaakte mensen hadden op slavenschepen. Je kunt zo ook beter begrijpen hoe klein deze ruimtes waren, waar ze soms wel maanden in moesten verblijven.

Slavernijmonument in Rotterdam

Alex Da Silva

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Slavernijmonument_\(Rotterdam\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Slavernijmonument_(Rotterdam))

Dit slavernijmonument is een beeld met dansende tot slaaf gemaakten op een boot in de vorm van een muzieknoot.

De sculptuur heeft de vorm van een gestileerde schip, waar bovenop figuren hun vrijheid tegemoet dansen. Van de vier dansende slaven is de eerste nog volledig geketend en de laatste - al dansend - volledig losgebroken.

Een schilderij van Brian Elstak (zie bijlage 3).

Opdracht bij de afbeelding:

Laat de leerlingen een minuut lang kijken naar het schilderij.

Laat ze daarna omgekeerd met hun rug naar de afbeelding zoveel mogelijk dingen opnoemen die ze gezien hebben. Schrijf dit op (digibord of groot papier).

Als de leerlingen zich weer omgedraaid hebben wordt gezamenlijk bekeken wat er opgeschreven is.

- Klopt het? Wat valt op?
- Wat zou er bedoeld kunnen zijn met het schilderij?
- Waarom staat het getal 1873 er zo vaak op en waarom 1873...?
- Kun je dit schilderij 'lezen' zonder kennis over de slavernij en Keti Koti?

Extra

Over Keti Koti is veel te vinden op websites van o.a.

Wereldmuseum Leiden

<https://leiden.wereldmuseum.nl/nl/keti-koti>

Wereldmuseum Amsterdam

<https://amsterdam.wereldmuseum.nl/nl/onderwijs/lesmateriaal-voor-de-klas-thuis/feest-keti-koti>

Nieuws in de klas

www.nieuwsindeklas.nl/wp-content/uploads/2022/06/Lespakket-Keti-Koti.pdf

Achtergrondinformatie

Keti Koti - dag van de vrijheden

Surinaamse nationale feestdag. Emancipatiedag. 'Keti Koti' is de jaarlijks op 1 juli terugkerende Surinaamse feestdag ter herdenking en viering van de afschaffing van de slavernij. De naam stamt uit het Sranantongo en betekent 'Ketenen Gebroken'.

Ook bekend onder de naam 'Dag van de Vrijheden' en 'Kettingsnijden'. Herdenking van de afschaffing van de slavernij in Suriname in 1863. Vijfenvierzig jaar nadat de slavernij was verboden kwamen ongeveer 40.000 (Afrikaanse) slaven vrij. Het zware werk op de plantages moesten ze echter nog tien jaar blijven doen.

Op 1 juli 1863 schaft Nederland de slavernij af in Suriname en op de Nederlandse Antillen. Die dag wordt er sindsdien als feestdag gevierd: de Nationale Herdenking Slavernijverleden.

Creoolse Surinamers en Antillianen in Nederland vieren deze dag ook of herdenken de eerste juli in de kerk.

In Suriname heet deze dag officieel 'Dag der Vrijheden' om zo deze dag voor alle inwoners van het land een feestdag te laten zijn en niet alleen voor de nazaten van de slaven. Maar de gebruikelijke naam is 'Keti Koti', de gebroken ketenen, of 'Manspasi', emancipatie.

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Ter gelegenheid van 100 jaar Keti Koti werd in 1963 in Paramaribo een standbeeld onthuld. Dit beeld stelt Kwakoe voor, een weggelopen (en weer gevangen genomen) slaaf die het symbool werd voor de drang naar vrijheid. In de Afrikaanse traditie is het gebruikelijk dat kinderen de naam dragen van de dag waarop ze geboren worden. Met name mannelijke nakomelingen die op woensdag werden geboren kregen de naam Kwakoe. Omdat 1 juli 1863 op een woensdag viel, heeft het beeld de naam Kwakoe gekregen.

Keti Koti is een uitbundig feest met veel muziek dat tot in de kleine uurtjes doorgaat.

bron: www.beleven.org/feest/keti_koti

Hoe kwamen Surinaamse Marrons in verzet tegen slavernij?

'Mijn voorouders hebben gevochten voor de vrijheid waarvan ik nu mag genieten.'

NPO Kennis, samengesteld door Summerschool
BNNVARA.

<https://npokennis.nl/story/516/hoe-kwamen-surinaamse-marrons-in-verzet-tegen-slavernij?>

Deze les sluit ook aan bij de kerndoelen van het
Protestants vormingsonderwijs:
domein A 3 en 8, B 5, C 2.

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Bijlage 1

Kwakoe statue

Paramaribo

Jozef Klas (1963)

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Kwakoe_\(standbeeld\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Kwakoe_(standbeeld))

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Bijlage 2

Kwakoe

Asha* en Jayden* zijn op vakantie in Suriname, ze komen daar wel vaker want hun familie komt uit Suriname. Asha en Jayden vinden het fijn om in Suriname te zijn, het is er altijd lekker warm en ze worden ook best wel verwend door hun ooms en tantes die er wonen. Vandaag zijn ze in de hoofdstad Paramaribo, ze kijken hun ogen uit want het ziet er zo anders uit dan in hun eigen stad in Nederland. Deze vakantie wordt helemaal leuk, want morgen gaan ze Keti Koti vieren. Keti Koti betekent 'ketenen gebroken' en is het feest van de vrijheid, het wordt op 1 juli gevierd.

Asha en Jayden lopen samen met hun tante door een straat en zien een eindje verderop een standbeeld staan. Nieuwsgierig lopen ze naar het standbeeld toe. Het is een man die zijn rechterarm boven zijn hoofd houdt en zijn linkerarm voor zijn buik. En als ze goed kijken zien ze een soort ketting aan die armen. Wat vreemd, wat is dat voor iemand en waarom staat hij daar? Wat zou hij allemaal meegemaakt hebben? De tante van Asha en Jayden komt erbij staan en vraagt of ze het verhaal van het standbeeld zal vertellen. Asha en Jayden knikken; graag!

Dit standbeeld heet Kwakoe. Je ziet dat de man zijn arm boven zijn hoofd houdt, er zit nog een gebroken ketting aan van toen hij slaaf was. Hij houdt zijn hoofd rechtop en het lijkt wel of hij naar iets kijkt in de verte. Veel mensen waren erbij toen het standbeeld zijn plek kreeg in 1963. Het was een feestelijke dag, alhoewel er ook veel mensen met tranen in hun ogen stonden te kijken. Tranen van verdriet omdat er zo lang, wel honderden jaren, zoveel onrecht aan mensen is gedaan. Slavernij noemen ze dat onrecht. Mensen uit landen in Afrika werden gekocht en meegenomen naar Suriname om te werken op plantages. Op deze plantages werd koffie of suiker verbouwd. De Nederlandse eigenaren van de plantages verdienden heel veel geld met die koffie en suiker. Maar om dit te kunnen verbouwen waren er ook heel veel mensen nodig. De mensen die dit moesten doen werden gekocht in Afrika en naar Suriname gebracht op grote schepen. Ze waren dus slaven, eigendom van de eigenaren van de plantages. Vaak werden ze ook vastgemaakt met kettingen (ketenen) zodat ze niet weg konden lopen...

Ze moesten heel hard werken en kregen weinig eten. De kinderen die geboren werden kregen geen naam van hun ouders, maar van de plantage eigenaren. De man van het standbeeld is op een woensdag geboren en heet daarom Kwakoe...

Asha en Jayden luisteren vol aandacht naar hun tante, ze hebben heus wel gehoord over slavernij, want ook hun familie heeft ermee te maken gehad. Ze weten dat de slavernij afgeschaft is op 1 juli 1863, maar dat het nog lang geduurd heeft voordat de tot slaaf gemaakte mensen écht vrij waren. Het duurde nog wel tien jaar voordat ze zonder kettingen in vrijheid konden leven. Tante vertelt verder.

Het standbeeld Kwakoe is een symbool geworden voor vrijheid, maar in de wereld bestaat er nog steeds slavernij. Asha en Jayden kijken verbaasd naar hun tante; zijn er nog steeds slaven? Tante knikt. In landen waar veel mensen arm zijn, moeten die mensen én hun kinderen vaak heel hard werken om toch te kunnen eten. Ze moeten ook heel lang werken op een dag, bijvoorbeeld in fabrieken of naaiateliers waar goedkope kleren gemaakt wordt. Deze kleren worden gemaakt voor mensen in rijkere landen, die er niet veel geld voor hoeven te betalen. De mensen in die fabrieken worden slecht behandeld en lijken wel slaven. Ze zijn niet vrij en moeten doen wat er gezegd wordt, ze tellen niet echt mee....

Asha en Jayden kijken nog eens goed naar het beeld van Kwakoe, hoe zou het voor hem geweest zijn toen hij slaaf was en wat zou hij hebben gedaan toen de slavernij echt voorbij was. Dat hij zelf kon kiezen wat hij wilde doen en waar hij naar toe wilde gaan... dat hij vrij was! Zou het niet geweldig zijn als er nergens slaven meer zouden zijn in de wereld, dat iedereen in vrijheid kan leven...?!

Asha en Jayden lopen verder, ze zijn onder de indruk. Morgen vieren ze het Keti Kotifeest, zoals elk jaar met muziek, lekker eten en gezelligheid, maar het verhaal van Kwakoe zullen ze niet vergeten!

Lily Mulder

*Asha betekent hoop *Jayden betekent dankbaar

Keti Koti, een vrijheidsfeest voor iedereen!

Bijlage

Keti Koti

Brian Elstak

bron: <https://images.app.goo.gl/MFFcSRuFFEp9iDTS8>

© Brian Elstak, www.brianelstak.com